

नैसर्गिक आपत्ती निवारणार्थ सहाय्य अंतर्गत
निधी वितरणाच्या सुधारित कार्यपद्धतीबाबत.

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग (मदत व पुनर्वसन, आ.व्य.प्रभाग),
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.६७/म-११

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
नवीन प्रशासकीय इमारत, १४ वा मजला,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक:- २४ जानेवारी, २०२३

वाचा-

१. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. सीएलएस-५९८३/२४८३६१/प्र.क्र.८२०/म-३,
दिनांक ३१.०१.१९८३
२. महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. सीएलएस २०१२/प्र.क्र.१५७/म-३,
दि.३०.१.२०१४
३. महसूल व वन महसूल व वन विभाग, शासन अधिसूचना क्र. एससीवाय०६/२०२१/
प्र.क्र.४६/म-११, दिनांक १२.१.२०२२
४. विभागीय प्रकल्प अंमलबजावणी समितीच्या दि.४.११.२०२२ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त
५. मा.मुख्यमंत्री यांच्या अध्यक्षतेखालील मंत्रिमंडळ उप समितीच्या दिनांक २९.११.२०२२
रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त

प्रस्तावना :-

राज्यात अचानक उद्भवणाऱ्या नैसर्गिक आपत्तीमध्ये झालेल्या नुकसानीचे पंचनामे होऊन त्याबाबतच्या निधी उपलब्धतेकरिता प्रस्ताव विभागीय आयुक्त यांच्यामार्फत शासनास सादर करण्यात येतो. प्रचलित कार्यपद्धतीमध्ये विविध वावींकरिता शासनाकडून निधी वितरणास मान्यता दिल्यानंतर सदर निधी अर्थसंकल्पिय वितरण प्रणालीवर (बीडीएस) विभागीय आयुक्त यांना वितरीत करण्यात येतो. विभागीय आयुक्त हा निधी संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांना वितरीत करतात. संबंधित जिल्हाधिकारी हा निधी संबंधित तहसीलदार यांना वितरीत करतात. संबंधित तहसीलदार हे कोषागारात देयक सादर करून रक्कम आहरीत करतात. ही रक्कम तहसीलदारांकडे असलेल्या बँक खात्यात जमा करण्यात येते. त्यानंतर मदतीचा निधी बाधित व्यक्तींच्या बँक खात्यामध्ये जमा करण्यात येतो. सदर प्रक्रियेमध्ये शासनास प्रस्ताव प्राप्त होणे, प्रस्तावास शासन मान्यता मिळाल्यानंतर त्याबाबतचा निधी प्राप्त होऊन बाधितांना मदत वितरीत करेपर्यंत बराच कालावधी जातो.

शासन निर्णय सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग, दि. २९.०७.२०२२ अन्वये महात्मा जोतिराव फुले 'शेतकरी कर्जमुक्ती योजना - २०१९ अंतर्गत प्रोत्साहनपर लाभ योजना कार्यान्वित करण्यात आली आहे. ही योजना ऑनलाईन पद्धतीने राबविण्यात येत असून MAHA IT यांची Portal साठी तांत्रिक सेवा पुरवठादार म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना - २०१९ अंतर्गत पात्र लाभार्थ्यांना ज्या पद्धतीने प्रोत्साहनपर लाभ देण्यात येतो, त्याच धर्तीवर नैसर्गिक आपत्तीमध्ये नुकसान झालेल्या पात्र बाधित व्यक्तींना द्यावयाच्या मदतीचा निधी प्रचलित कार्यपद्धतीनुसार वितरीत न करता MAHA IT यांचेकडून यासाठी

संगणकीय प्रणाली विकसित करून निधी वितरीत करण्याच्या प्रस्तावास विभागीय प्रकल्प अंमलबजावणी समितीच्या दिनांक ०४.११.२०२२ रोजी झालेल्या बैठकीमध्ये मान्यता दिलेली आहे. शेतीपिकांच्या व शेतजमिनीच्या नुकसानीकरिता पात्र शेतकऱ्यांना द्यावयाचा मदतीचा निधी आधार क्रमांकाद्वारे ओळख पटवून त्यांच्या बँक खात्यात थेट जमा करण्यासाठी सुधारित कार्यपद्धती विहित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

नैसर्गिक आपत्तीमध्ये शेतीपिकांचे व शेतजमिनीचे नुकसान झालेल्या पात्र शेतकऱ्यांना मदतीचा निधी यापुढे प्रचलित कार्यपद्धतीनुसार वितरीत न करता MAHA IT यांचेकडून यासाठी विकसित करण्यात येणाऱ्या संगणकीय प्रणालीवर खालीलप्रमाणे सर्वसाधारण कार्यपद्धतीनुसार वितरीत करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

(१) सर्व संबंधित तहसीलदार हे सोबतच्या विवरणपत्रामधील रकान्यात नमूद केलेल्या नमुन्यात पात्र शेतकऱ्यांची सर्व माहिती Excel format मध्ये भरून, MAHA IT या कंपनीकडून त्यांना उपलब्ध करून दिलेल्या लॉगीनद्वारे याकरिता विकसित केलेल्या पोर्टल वर पाठवतील. तहसीलदार यांचेकडून संगणकीय प्रणालीवर उपलब्ध करून दिलेल्या लाभार्थ्याच्या याद्या जिल्हाधिकारी यांचे वतीने त्यांनी प्राधिकृत केल्यानुसार संबंधित प्रांताधिकारी किंवा निवासी उप जिल्हाधिकारी यांच्याकडून अनुमोदीत करण्यात येतील. या याद्या शासनाने यासाठी मंजूर केलेल्या जिल्हानिहाय निधीच्या मर्यादेत अनुमोदीत करण्यात येतील.

(२) तहसीलदार यांनी उपलब्ध करून दिलेल्या माहितीचे संगणकीय प्रणालीवर संस्करण करण्यात येईल. ज्या माहितीमध्ये त्रुटी आहेत (उदा. लाभार्थ्याची द्विरुक्ती, आधार क्रमांक अयोग्य असणे, इ.) अशी माहिती त्रुटी दूर करण्यासाठी तहसीलदार यांना संगणकीय प्रणालीवर दर्शविण्यात येईल. यामुळे एकाच व्यक्तीच्या नावे दोघांना अथवा एकाच बाधित क्षेत्राकरिता दोन व्यक्तींना होणारे रकमेचे प्रदान टाळता येईल. तहसिलदार यांना या माहितीमध्ये आवश्यक ती दुरुस्ती करता येईल आणि ही माहिती पुन्हा संगणकीय प्रणालीवर upload करता येईल. तहसिलदार व प्रांताधिकारी किंवा निवासी उप जिल्हाधिकारी यांचेकरिता Standard Operating Procedure (SOP) संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(३) अशा रितीने संस्करीत झालेल्या माहितीच्या आधारे लाभार्थ्याचे नाव, बाधीत क्षेत्र, मदतीची रक्कम इ. तपशील दर्शविणारी विशिष्ट क्रमांक यादी (VK List) संगणकीय प्रणालीवर तयार करण्यात येईल. ही यादी तहसीलदार यांना पोर्टल वरून डाऊनलोड करून घेता येईल. ही यादी ग्रामपंचायनिहाय देखील उपलब्ध असेल व ती प्रत्येक ग्रामपंचायतीमध्ये जाहीररित्या प्रसिद्ध करण्यात येईल. या विशिष्ट क्रमांक यादीचे वाचन करण्यासाठी संबंधित तलाठी/ग्रामसेवक शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करतील.

(४) विशिष्ट क्रमांक यादी मधील लाभार्थी यांना नजिकच्या Common Service Centre (CSC-SPV) अथवा 'आपले सरकार सेवा केंद्र' येथे जाऊन त्यांची आधार क्रमांकाद्वारे बायोमेट्रिक ओळख पटविणे आवश्यक राहिल. लाभार्थ्यांनी ओळख पटविल्यानंतर विभागाने यासाठी खाते उघडलेल्या बँके मार्फत (SBI) रक्कम थेटरित्या लाभार्थ्याच्या बँक खात्यात जमा होईल. जर विशिष्ट क्रमांक यादी मधील लाभार्थी नजिकच्या Common Service Centre (CSC-SPV) अथवा 'आपले सरकार सेवा केंद्र' येथे बायोमेट्रिक ओळख पटविण्यासाठी गेल्यानंतर त्यांना विशिष्ट क्रमांक यादीमध्ये काही माहिती (नाव, खाते क्रमांक, आधार क्रमांक इ.) चुकीची आढळल्यास, त्यांना त्याबाबत Common Service Centre (CSC-SPV) अथवा 'आपले सरकार सेवा केंद्र' यांना अवगत करण्याची सुविधा असेल. तदनंतर Common Service Centre (CSC-SPV) अथवा 'आपले सरकार सेवा केंद्र' सदर माहिती दुरुस्तीसाठी संबंधित तहसिलदार यांना पाठवेल. तहसिलदार यांचेकडून सदर माहिती दुरुस्ती झाल्यानंतरच संबंधित लाभार्थ्यांना Common Service Centre (CSC-SPV) अथवा 'आपले सरकार सेवा केंद्र' येथे जाऊन त्यांची आधार क्रमांकाद्वारे बायोमेट्रिक ओळख पटविल्यानंतर SBI मार्फत रक्कम थेटरित्या त्यांच्या बँक खात्यात जमा होईल.

(५) हा निधी लाभार्थ्याच्या बँक खात्यात थेट जमा होण्यासाठी सध्या SBI मध्ये स्वतंत्र बँक खाते उघडण्यात येईल.

२. नैसर्गिक आपत्तीने झालेल्या नुकसानीसाठी निधी उपलब्धतेकरिताचे प्रस्ताव विभागीय आयुक्त यांच्यामार्फत शासनास सादर केल्यानंतर, शासन मान्यतेने त्याबाबतचा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येईल. सदर शासन निर्णयात नमूद केल्याप्रमाणे आवश्यक तो निधी लेखाधिकारी आव्यप्र-६ यांना बीम्स प्रणालीवर वितरीत केल्यानंतर, झापनाद्वारे निदेशित केल्यानुसार लेखाधिकारी आव्यप्र-६ यांचेकडून आवश्यक निधी कोषागारामार्फत State bank of India या बँकेच्या खाती जमा करण्यात येईल आणि त्यामधून ओळख पटविलेल्या पात्र लाभार्थ्याच्या मदतीचे थेट वितरण लाभार्थ्याच्या बँक खात्यात करण्यात येईल.

३. आधार प्रमाणीकरणाची सेवा शेतकऱ्यांसाठी विनाशुल्क असेल.

४. दिनांक ४.११.२०२२ रोजी झालेल्या विभागाच्या प्रकल्प अंमलबजावणी समितीच्या बैठकीतील निर्णयानुसार Common Service Centre (CSC-SPV) आणि आपले सरकार सेवा केंद्र यांना प्रति पात्र लाभार्थी रु.२०/- अधिक त्यावरील कर अशी रक्कम राज्याच्या निधीमधून मागणी क्रमांक सी-६, प्रधान लेखाशीर्ष- २२४५-नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी अर्थसहाय, ०२, पूर, चक्रीवादळे, इत्यादी, ८०० इतर खर्च, (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च, (९२) (०१) इतर खर्च, १३- कार्यालयीन खर्च, लेखाशीर्ष २२४५ २४०७ मधून अदा करण्यात येईल.

५. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारीक संदर्भ क्रमांक ४/२०२३/कोप्र-५, दिनांक १२.१.२०२३ अन्वये मिळालेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३०१२४९७९४२४५८१९ असा आहे. सदर शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(संजय धारुरकर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. मा.विरोधी पक्ष नेता, विधान परिषद/ विधान सभा, महाराष्ट्र विधान भवन, मुंबई
३. विधान मंडळाचे सर्व सन्माननीय सदस्य
४. अपर मुख्य सचिव /प्रधान सचिव/सचिव, सर्व प्रशासकीय विभाग,मंत्रालय, मुंबई
५. सर्व विभागीय आयुक्त
६. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय,महाराष्ट्र राज्य, पुणे
७. सर्व जिल्हाधिकारी
८. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
९. मा.महालेखापाल -१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर
- १०.मा.महालेखापाल -१/२ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर
- ११.संचालक, लेखा व कोषागरे, मंत्रालय, मुंबई
- १२.सर्व जिल्हा कोषागर अधिकारी
- १३.अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- १४.वित्त विभाग (कार्यासन व्यय-९/अर्थ-६),मंत्रालय, मुंबई
- १५.उप सचिव (कार्यासन ब-१/२), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १६.निवडनस्ती (म-११).

વિવરણપત્ર

Cell Format	General Only Alphabets	General Only Alphabets	General Only Alphabets	Text Format	General Only Alphabets	Text Format	Text	General Only Alphabets	Text Format only Numeric	General Only Alphabets	Text Format	General-Alpha Numeric	
Sr.No	Farmers _District	Farmers _Taluka	Farmers _Village	Gat Number	Type_of_Loss	Affected_Area_Hectares	Amount_Disbursed	Name_of_the_Farmer	Farmers_Aadhaar_No	Bank_Name	Saving_AC_No	Branch_IFSC_Code	Mobile_No
1	ABC	DEF	XYZ	123/456	Land	2	2000	PQR	123456789	ABC Bank	012345678	ABCD1234	00123456